

Yumurta dondurma ile zamanı durdurmak mümkün mü?

İlerleyen yaş ile beraber hem yumurtalıklardaki üreme potansiyelini ortaya koyan yumurta hücresi sayısı, hem de bu yumurta hücrelerinin kalitesi azalıyor. Yumurta dondurma tedavisi sayesinde ise hasta menopoza girmiş olsa dahi eşinden alınmış sperm ile yumurtaları döllenerek gebe kalabiliyor.

Tüm dünyada akademik ve profesyonel yaşamdaki hedefler ile doğru orantılı olacak şekilde çocuk sahibi olma planları ve gebelikler herkesin bildiği üzere geciktiriliyor. Özellikle otuzlu yaşların ortalarından sonra ilerleyen yaş ile beraber hem yumurtalıklardaki üreme potansiyelini ortaya koyan yumurta hücresi (oosit) sayısı, hem de bu yumurta hücrelerinin kalitesi azalıyor. Bu nedenle gelecekte çocuk sahibi olmaya hazır hissedildiğinde, bu imkâna sahip olup olunamayacağının bilinmesi kadınlar için büyük önem teşkil eder hale geldi.

İşte doğurganlığın korunmasına yönelik stratejiler ve tedavi planları tam olarak burada devreye giriyor.

TOBB ETÜ Hastanesi Kadın Hastalıkları Doğum ve Tüp Bebek Uzmanı Doç. Dr. Özgür Kan da konu ile ilgili deneyimlerini bizimle şöyle paylaştı: "Doğurganlığın korunması ya da tıbbi adı ile 'Fertilite preservasyonu', daha önceleri özellikle yumurtalıklar üzerine toksik etkisi olabilecek kemoterapi, radyoterapi ve cerrahi işlemler öncesi uygulanmaktayken, giderek artan bir trend şeklinde herhangi bir sebeple çocuk sahibi olma yaşını erteleyen kadınlarda da yüksek başarı oranları ile uygulanabilmektedir. Bu bahsettiğimiz tedavilerden biri de yumurta dondurma yani 'Oosit freezing' işlemidir.

Yumurta dondurma işlemi kimlere uygulanabilir?

T.C. Sağlık Bakanlığı'nın 2014 yılındaki düzenlemesi sonrasında kadının evli ya da bekar olduğuna bakılmaksızın, bu işlemden fayda göreceği doktor raporu ile ortaya konmuş hastalara yumurta dondurma tedavisi uygulanabilir hale gelmiştir. Temel olarak üç durumda yumurta dondurma tedavisi uygulanabilmektedir.

1. Gerek ultrason gerek kanda bakılan testler sonucunda, yumurtalık rezervinin yani sahip olunan yumurta sayısının azaldığı ortaya konulan kadınlarda,
2. Ailesinde erken menopoz öyküsü olan kadınlarda,
3. Üreme fonksiyonlarının kaybedilmesine ya da azalmasına neden olacak operasyon geçirecek hastalarda, örneğin yumurtalıkların alınmasını gerektirecek hastalığı olan olgularda bu işlem yasal olarak uygulanabilmektedir.

Nasıl yapılıyor?

Öncelikle, tüp bebek tedavisine benzer şekilde 10-14 gün süre ile bazı iğne ve ilaçlar yardımıyla yumurtalıkları büyüterek içerisinden toplayabileceğimiz maksimum yumurta sayısına ulaşmayı hedefliyoruz. Burada özellikle toplanan yumurta sayısının artması ile daha yüksek oranda gebelik elde edebil-

me şansımız olduğunu hatırlatmakta fayda var. Tedavi süresinde aralıklı olarak ultrason kontrolleri ile yumurtalıklarınızın cevabını değerlendiriyoruz. Takiben bu genişlettiğimiz yumurta hücresi havuzundaki oositleri anestezi altında, ağrı hissetmeksizin toplayarak laboratuvar ortamına alıyoruz. Daha sonra bazı işlemlerden geçirerek soğutmaya hazır hale getiriyor ve 'vitrifikasyon' adı verilen bir işlem ile zarar görmeksizin dondurarak saklıyoruz.

Böylece yumurta sayınız ve kaliteniz düşmeden önce, sizlere uzun yıllar boyunca yardımcı olmaya hazır birçok yumurta hücrenizi istediğiniz zaman kullanmak üzere güvence altına almış oluyoruz.

Hangi işlemler gerekli?

Daha önce yumurtaları dondurulmuş olan çift çocuk sahibi olmak için bu yumurta hücrelerini kullanmak istediğinde, bu sefer bu yumurta hücreleri ısıtılarak toplandığı güne benzer bir ısıya getiriliyor. Bu sırada erkekten alınan sperm örneği bazı işlemlerden geçirilerek hazırlanıyor. Bu hazırlıklar sonrasında dondurulup çözdürülmüş olan yumurta hücresi ile sperm laboratuar ortamında birleştirilerek embriyo oluşturuluyor. Elde edilen embriyolar da rahim içerisine ağrısız ve kolay bir işlem ile transfer edilerek gebelik elde edilmesi hedeflenmektedir.

Başarı oranları nasıl?

Bu başarıyı belirleyen en temel faktör yumurtanın dondurulduğu yaş ile ilişkilidir. Örnek vermek gerekirse, erkek ilişkili bir faktör olmadığı durumda, 30 yaşında toplanan 10 yumurta ile 37 yaşında toplanmış olan 10 yumurtadan elde edilecek gebelik oranları sırasıyla yüzde 69 ve yüzde 50'dir. Ek olarak, dondurma çözme sonrası yumurta hücrelerinin yüzde 90'dan fazlası sağlıklı kalmaktadır ki bu oran yeni teknolojilerle beraber her geçen gün daha da yükselmektedir.

TOBB ETÜ Hastanesi Kadın Hastalıkları Doğum ve Tüp Bebek Uzmanı Doç. Dr. Özgür Kan

Bu işlem kaç kez uygulanabilir?

Temel amaç, maksimum sayıda yumurta hücresinin dondurularak saklanmasıdır. Bu nedenle birden fazla kez uygulanacak bu işlem neticesinde daha fazla yumurta sayısına ulaşılabilir. Hastanın yaşı ve yumurtalıklarının durumu göz önünde bulundurularak kaç deneme yapılacağı kararını birlikte planlıyoruz.

Rahim üreme potansiyeli açısından yumurtalıklara nazaran daha şanslı ve bizlere karşı daha anlayışlı bir organ. Yani verdiğimiz embriyoyu taşıma görevini ilerleyen yaşına rağmen daha büyük bir başarı ile sürdürebilmektedir. Özetlemek gerekirse 35 yaşında dondurulmuş olan bir embriyo, 40 yaşında transfer edildiğinde sonuçların 35 yaşındaki gibi olması beklenmektedir. Yani yumurtaların dondurulduğu yaş tüm bu tedavi kapsamında başarıyı belirleyen en önemli etkendir.

Yumurtalarını dondurduktan sonra menopoza giren bir hasta hamile kalabilir mi?

Aslında bu işlemin sağladığı en temel avantaj da burada devreye giriyor. Otuzlu yaşlarda dondurulmuş ve kaliteli yumurta hücreleri toplanmış olan hasta menopoza girmiş olsa dahi eşinden alınmış sperm ile yumurtaları döllenerek gebelik elde etme şansını devam ettirmektedir. Daha önce bahsettiğimiz gibi rahim her yaşta gebeliği taşımaya uygunluğunu devam ettirebildiği için başarılı gebelikler elde edilebilmektedir.

Genel hatlarıyla 43 yaşına kadar uygulanabildiğini düşünmekteyiz. Ancak bu işlem ne kadar genç yaşta uygulanırsa o kadar fazla sayıda ve kalitede yumurta hücresi toplanabilir ve bununla doğru orantılı olarak da başarı oranları artmaktadır.

Teknik olarak, dondurulan yumurta hücreleri 20 yıldan uzun süre boyunca saklanabilmektedir. Mevzuat gereği ise beş yıl boyunca saklanmakta ve devam edilmesi istendiğinde bakanlıkla gerekli yazışmalar yapılarak bu süre uzatılabilmektedir.

Doğumsal hastalık riski artar mı?

Dondurup çözülmüş yumurta hücreleri ile elde edilmiş canlı doğumların sonuçları incelendiğinde, bu doğumlar ile ilişkili olarak artmış bir konjenital hastalık ya da kötü gebelik sonuçları ile karşılaşıldığı gözlenmemiştir.

Bu teknoloji sayesinde kadınların ilerleyen yaşlarda da gebelik sahibi olabilmeleri ve daha önemlisi doğurganlıklarını güvence altına alabilmeleri mümkün hale gelmiştir. Herhangi bir nedenle gebelik istemini erteleyecek ya da ailevi ve kişisel özellikleri nedeniyle yumurtalık rezervi azalabilecek kadınların doğurganlığın korunması ile ilgilenen bir üreme tıbbı uzmanına başvurmaları ile gelecekte çocuk sahibi olabilme şanslarını öğrenme ve bu ihtimali gerçekleştirebilme olasılıkları belirgin şekilde artıracaktır."

TOBB
EKONOMİ VE TEKNOLOJİ
ÜNİVERSİTESİ

Teknoloji Destekli Eğitimin TAM YERİ TOBB ETÜ

Öğrenciler yeni teknolojileri kullanarak araştırmaya özendiriliyor, cazip burs imkanları ve deneyimli akademik kadronun desteği ile kaliteli eğitim görüyor.